

Samenwoners: Huisje, boompje, beestje... en een scheiding

Voor gehuwden of geregistreerde partners zijn de rechten en plichten uitgebreid vastgelegd in boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. Voor samenwoners is daarentegen weinig wettelijk geregeld. Dit betekent dat wanneer je samenwoont, je zelf goed moet vastleggen hoe je de financiën wilt afwickelen als de relatie onverhoopt eindigt. Overigens is het ook bij een huwelijk of geregistreerd partnerschap (met voorwaarden) altijd verstandig om een degelijk en solide contract op te stellen.

Bij een huwelijk of geregistreerd partnerschap is onder andere geregeld dat je recht hebt op partnernalimentatie voor de helft van de duur van het huwelijk, met een maximum van vijf jaar, als je niet of onvoldoende in je eigen levensonderhoud kunt voorzien. In sommige gevallen kan de duur oplopen tot 10 jaar (bij een huwelijk van langer dan 15 jaar) of zelfs 12 jaar (als er kinderen jonger dan 12 jaar zijn). Daarnaast worden pensioenrechten automatisch tussen de partners verdeeld.

Financiële onafhankelijkheid

Wanneer je gaat samenwonen en een van jullie offert zijn of haar financiële onafhankelijkheid of carrière op voor de ander, is het belangrijk dat je samen de gevolgen daarvan draagt bij een eventuele scheiding. Helaas zijn veel koppels in het begin vooral optimistisch en denken ze niet dat het zover zal komen. De realiteit is echter dat 1 op de 3 koppels de oude dag niet samen haalt. Het is daarom cruciaal om te regelen dat inkomenoverschotten tijdens de relatie samen worden gedeeld en dat er rechten op partnernalimentatie en pensioen worden vastgelegd. Partnernalimentatie is immers bedoeld om jou te ondersteunen bij het opnieuw zelfstandig voorzien in je levensonderhoud.

Vergoedingsrecht

Verder geldt dat bezittingen en schulden die tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap worden verkregen, automatisch gezamenlijk eigendom zijn, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt. Bijvoorbeeld bij de aankoop van een eigen woning komt het regelmatig voor dat één partner meer vermogen investeert dan de ander. Juridisch gezien houd je in dat geval een vergoedingsrecht op de ander ter grootte van deze investering. Deze vordering is direct opeisbaar als het huwelijk of partnerschap eindigt door scheiding.

Opgebouwd vermogen

Bij samenwoners blijven vermogens in principe gescheiden, tenzij anders is afgesproken. Maar als je meer investeert dan de ander, moet je goed opletten. Het vergoedingsrecht moet binnen vijf jaar na het ontstaan ervan worden ingeroepen. In de praktijk laten partners deze termijn vaak verstrijken, omdat de relatie goed is en er geen directe aanleiding is om het vergoedingsrecht op te eisen. Dit kan bij een scheiding echter tot problemen leiden als de termijn inmiddels is verlopen. Samenwoners doen er daarom verstandig aan om deze termijn te verlengen tot het moment van uit elkaar gaan.

Maak duidelijke afspraken

In een samenlevingscontract kunnen partners afspraken maken over vermogen opgebouwd uit inkomenoverschotten, alimentatie en pensioen. Ze kunnen hierin ook een termijn vastleggen waarbinnen een eventueel vergoedingsrecht kan worden ingeroepen. Ook als de relatie goed is, kan het verstandig zijn om de afspraken regelmatig te herzien. Naarmate de relatie vordert, ontstaan er vaak spanningen over de financiële disbalans die er langzaam kan insluipen. Het kan daarom nuttig zijn om een gecertificeerd financieel planner in te schakelen die helpt om de communicatie open te houden en afspraken weer in balans te brengen.